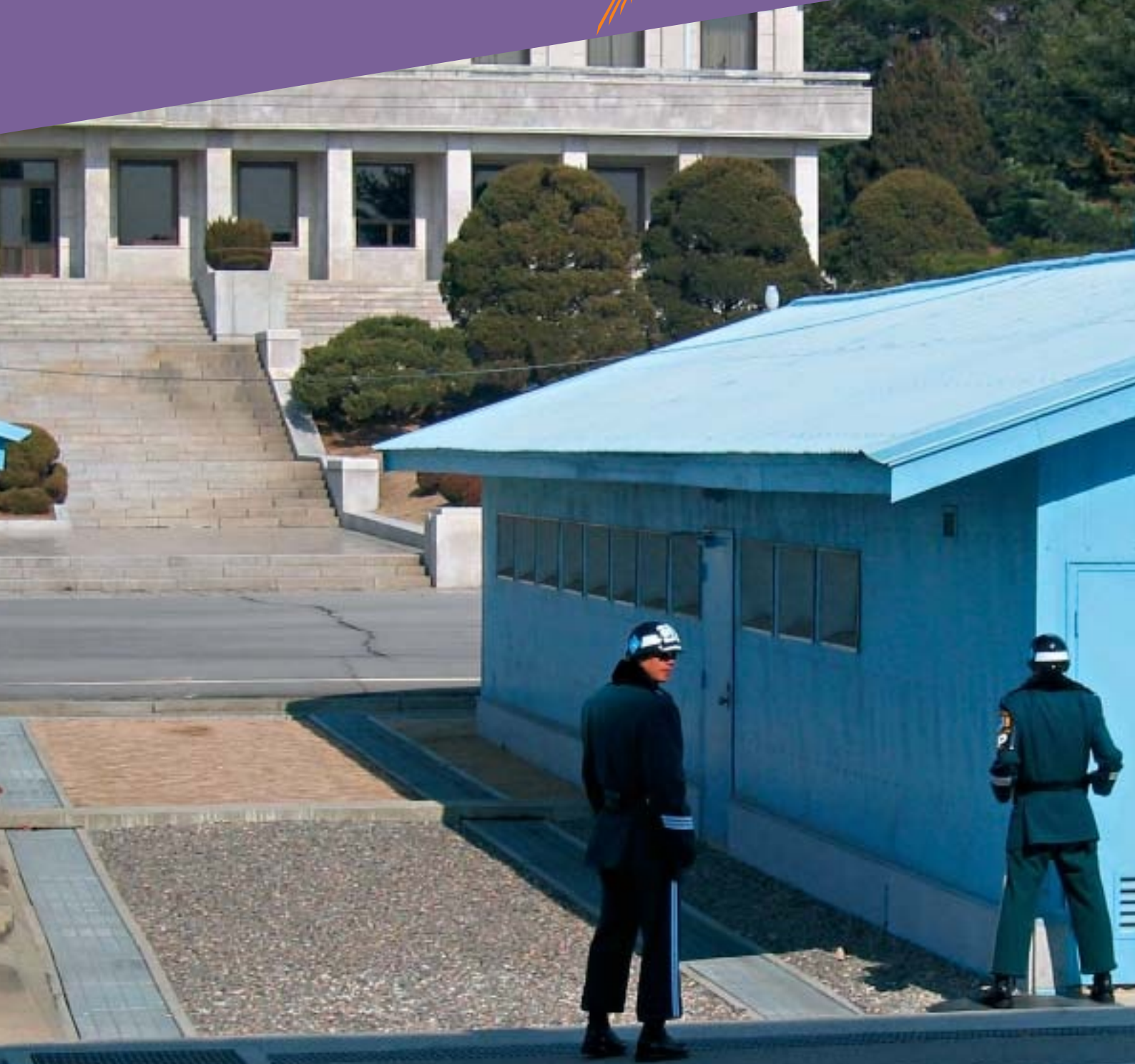

INGELICHT

Informatiemagazine voor de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Mei 2005 - Nr 3

Defensie

Bezoek aan The Demilitarized Zone

colofon

INGELICHT wordt uitgeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD).

Eindredactie:

M.A.M. Bemelmans-Oonincx

Redactieadres:

MIVD/Bureau Communicatie

Postbus 20701

2500 ES Den Haag

E-mailadres:

M.Bemelmans-Oonincx@co.dnet.

mindef.nl

Fotografie: Defensie

Vormgeving: Theo Olsthoorn en

Kommer de Heer

Druk en lithografie:

UnitedGraphics

Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren	Verschijnings
kopij	datum
6 juni	1 juli

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

Omslag: The Joint Security Area bij het dorp Panmunjom op de grens van Noord- en Zuid-Korea

Foto: Ron Berghuis

INHOUDSOPGAVE

4 Jaarverslag MIVD 2004

9 ASPP hoort niet bij B, ook niet bij P, dus wat doen ze voor de MIVD

11 Assessment als selectie instrument

12 Karin Nieuwenhuis 25 jaar bij Defensie

13 Rubriek Veiligheidszaken

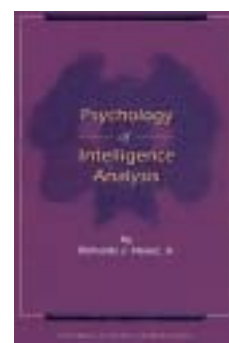

14 Bezoek aan de 'The Demilitarized Zone'

17 NSO hoe beveilig je zo iets

20 Valkuilen en fiasco's: verbeter de analyse

22 Reorganisatie bijna een feit

23 'De Clingendaelers' weer op de planken

Streven naar duurzaamheid heeft gevolgen voor de MIVD

Mensen en organisaties veranderen door de tijd. Diezelfde factor tijd haalt vaak de scherpe kanten van een verandering af. Actuele problemen vallen achteraf bezien vaak mee. Dit geldt ook bij reorganisaties. De MIVD heeft het formele traject van de reorganisatie afgerond. We staan nu op het punt de veranderingen in onze Dienst door te voeren. Sommige ingrepen gaan best ver. Ik wil even stilstaan bij het maatschappelijke kader waarin wij thans werken.

Eind jaren negentig waren de hoogtijdagen van de internethype. Werk was er genoeg. Bedrijven maakten mooie winsten en de overheid stond er financieel rooskleurig bij. Toen veranderde het één en ander. De internet-zeepbel spatte uit elkaar. Winsten vielen weg en de werkloosheid steeg. Na jaren van teruggang zien we het nu weer beter worden. De overheid is weer voorzichtig optimistisch. Toch heerst er zowel in het bedrijfsleven als bij de overheid nog een drang om kosten te drukken. De hoofdreden hiervoor is duurzaamheid. Voor de MIVD betekent dat, dat wij duurzaam moeten investeren in de kwaliteit van onze producten. Dit betreft zowel de output als onze mensen.

Het streven naar duurzaamheid heeft gevolgen voor de structuur van de MIVD. Duurzaamheid bereiken we niet door zo hier en daar in de organisatie wat functies weg te halen en er op andere plaatsen wat toe te voegen (de zogenoemde kaasschaafmethode). Duurzaamheid vereist meer rigoreuze maatregelen. Het is een veelomvattend veranderingsproces. Het proces waar wij als MIVD doorheen gaan, wijkt niet zoveel af van dat proces in de wereld om ons heen.

De MIVD heeft met deze reorganisatie duurzaam geïnvesteerd in de toekomst.

Het reorganisatieproces heeft vrij lang geduurd. Wij zijn zorgvuldig te werk gegaan. Er is veel werk verricht, niet alleen door het projectteam, maar ook vanuit de hoofdafdelingen zelf, waarvoor mijn dank. Zoals gezegd, kaasschaafmethodes werken niet langer. De reorganisatie heeft voor een aantal medewerkers grote gevolgen. Niet voor iedereen komt er een arbeidsplaats terug. De MIVD zal er alles aan doen om deze personen te begeleiden en als het kan een nieuwe arbeidsplaats te bezorgen. Dit gebeurt echter niet zonder het organisatiebelang uit het oog te verliezen. Naar mijn stellige overtuiging

staat er nu een MIVD waarmee we met een gerust hart de toekomst in kunnen. De organisatie en de functies zijn goed beschreven. Dit is geen reorganisatie geweest voor de korte termijn.

Bij het beschrijven van de functies zijn ook de competenties benoemd, waaraan onze medewerkers moeten voldoen. Op deze manier kunnen we ervoor zorgen dat we de juiste mensen op de juiste plaats krijgen. Assessments kunnen hierbij een handje helpen. Het houden van assessments gaan we MIVD-breed invoeren, zodat het plaatsingsbeleid nog beter uit de verf komt. Hier kunt u in deze uitgave van Ingelicht meer over lezen.

Tijdens mijn werkbezoeken de afgelopen maanden heb ik bij veel medewerkers onzekerheid met betrekking tot de toekomst geconstateerd. Nu het formele

reorganisatietraject is afgerond moet aan die onzekerheid een einde gekomen zijn. We kunnen nu onze blik weer op de toekomst richten. De reorganisatie is gericht op duurzaamheid. Met de nieuwe structuur, de verwachte geringe functie-uitbreiding en de voor handen zijnde plannen kan dat worden gerealiseerd. Ik ga er van uit dat u met mij de schouders eronder zet en hard werkt aan de veranderingen die wij dit jaar willen doorvoeren.

Ik reken op uw steun en inzet om deze nieuwe en verbeterde MIVD tot een succes te maken!

B. Dedden
Generaal-majoor

JAARVERSLAG

Het achtste Jaarverslag van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) is deze week door Minister Kamp aangeboden aan de Tweede Kamer.

Het uitbrengen van het jaarverslag is een wettelijke verplichting voor de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.

Het verslag geeft een overzicht van de aandachtsgebieden waarop de MIVD zich in het afgelopen jaar heeft gericht en blikst vooruit naar de aandachtsgebieden van de MIVD voor het lopende jaar.

In 2004 was een groot deel van de inspanningen van de inlichtingen- en veiligheidsdienst van Defensie gericht op crisisbeheersingsoperaties. Dreigingen van niet-staatsgebonden groepen en netwerken zijn in de afgelopen periode toegenomen.

Ook in 2004 heeft de MIVD intensief bijgedragen aan de strijd tegen het internationale terrorisme, met name gerelateerd aan defensiebelangen. Met het ministerie van Justitie wordt op het gebied van terrorismebestrijding met name samengewerkt in het Gezamenlijk Comité Terrorismebestrijding (GCT), waar de MIVD zitting in heeft. De samenwerking met de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) en de daar onder ressorterende Nationaal Coördinator Bewaking en Beveiliging is verder uitgebreid. Een nieuw stelsel van bewaken en beveiligen is ontwikkeld, dat er op gericht is

In 2004 was een groot deel van de inspanningen van de inlichtingen- en veiligheidsdienst van Defensie gericht op crisisbeheersingsoperaties. Dreigingen van niet-staatsgebonden groepen en netwerken zijn in de afgelopen periode toegenomen

personen en objecten te beveiligen respectievelijk te bewaken die doelwit kunnen zijn van een aanslag. Daartoe worden voortdurend dreiginginschattingen gemaakt waaraan de MIVD een bijdrage levert.

MIVD 2004

De MIVD richt zich met name op terroristische dreigingen die van invloed kunnen zijn op de inzet, de paraatheid en de veiligheid van de Nederlandse krijgsmacht. Niet alleen nationaal, maar ook in internationaal verband, zoals met de Navo, de Europese Unie en lidstaten van de Verenigde Naties wordt samengewerkt om het hoofd te kunnen bieden aan het internationale terrorisme.

Met name de samenwerking met partners met betrekking tot de operatiegebieden Afghanistan, Irak en de Balkan is verder versterkt. Daarnaast zijn de contacten met partners verder geïntensiveerd met betrekking tot de Trans-Kaukasus, Afrika en het Midden-Oosten.

Het oprichten van de Nationale Signals Intelligence Organisatie, het project voor uitbreiding van de capaciteit voor satellietinterceptie draagt bij aan het identificeren van terroristische netwerken en georganiseerde criminaliteit.

De MIVD richtte zich ook in 2004 op de bestrijding van spionage en het

bevorderen van de veiligheid van de Nederlandse defensie-organisatie. Daarnaast hadden ontwikkelingen op het vlak van de proliferatie van massavernietigingswapens de aandacht van de dienst.

De aandacht van de MIVD heeft zich met name op die regio's gericht waar de Nederlandse krijgsmacht is ingezet ten behoeve van de crisisbeheersingsoperaties. Een substantieel deel is gewijd aan de landen op de Balkan, met name Bosnië Herzegovina, waar Nederlandse troepen zijn gestationeerd. De Balkan blijft een regio van instabiliteit met een grensoverschrijdend potentieel. Vooral de alom tegenwoordige criminaliteit verhindert in de meeste landen de opbouw van een effectief staatsgezag.

Azië

In de regio Azië heeft de MIVD voortdurend aandacht voor de ontwikkelingen in Afghanistan, met name aan het Nederlandse Provincial Reconstruction Team in Baghlan. Er is aandacht geweest voor omgevingsfactoren, zoals de dreiging van terroristische activiteiten, die van invloed zijn op het functioneren van de Nederlandse troepen.

De veiligheidssituatie in Kirgizië werd gevolgd vanwege de aanwezigheid van Nederlandse gevechtsvliegtuigen. De spanning tussen India en Pakistan was onderwerp van aandacht en Indonesië werd onder meer gevolgd vanwege de parlementaire en presidentiële verkiezingen in 2004.

Midden-Oosten

De regio Midden-Oosten neemt een belangrijke plaats in het jaarverslag in. Dit vanwege de betrokkenheid van de Nederlandse krijgsmacht bij het bevorderen van de stabiliteit en wederopbouw van de provincie Al Muthanna in Irak. De hele regio wordt gekenmerkt door instabiliteit, veelal veroorzaakt door etnisch-religieuze en sociaal-economische tegenstellingen. Het militante verzet van radicaal-islamitische groepen vindt in die omstandigheden een voedingsbodem. Een agressieve anti-westerse ideologie speelt eveneens een rol. In de ogen van radicale moslims belichaamt het Westen alle 'moderne' waarden die zij vanuit hun traditionele cultuur verwerpen.

In de regio zijn de activiteiten van terroristische islamitische groepen, ook tegen westerse doelen, toegenomen. Door deze ontwikkeling staan regimes in de regio onder druk. Voorts bestaan tussen bepaalde landen territoriale kwesties en geschillen over olievoorraden en de watervoorziening. Niet in de laatste plaats zijn er militair-politieke rivaliteiten, die in regionaal opzicht een

Aan de evacuatie van enige duizenden getroffen uit Ivoorkust heeft de Nederlandse krijgsmacht bijgedragen door het zorgen voor transport voor Nederlandse en andere EU-onderdanen. De MIVD heeft hierbij ondersteunend kunnen optreden

dreiging meebrengen. In het bijzonder moeten Iran en Syrië als militaire 'risicolanden' worden genoemd. De problematiek heeft een uitstraling in de richting van het Navo-verdragsgebied. Dit effect wordt versterkt door de capaciteit van bepaalde landen op het gebied van niet-conventionele wapens. De potentiële bedreigingen vanuit het Midden-Oosten worden nauwlettend door de MIVD gevolgd.

Rusland

In Rusland kon de Russische president Poetin in zijn tweede ambtstermijn voortbouwen op de relatieve economische en politieke stabiliteit die hij in zijn eerste periode heeft bereikt. De ideologische doelstelling die ten grondslag blijft liggen aan zijn beleid, is de wederopbouw van Rusland als wereldmacht door de versterking van de staat en de economie.

De ontwikkelingen in een aantal landen van de voormalige Sovjet Unie zijn voor de MIVD van belang in verband met het risico van instabiliteit in deze regio. Het betreft Wit-Rusland, Oekraïne, Moldavië, Trans-Kaukasus en Kirgizië.

Caraïbisch gebied

In verband met de aanwezigheid van de Nederlandse krijgsmacht in het Caribische gebied wordt door de MIVD aandacht besteed aan landen die

invloed kunnen hebben op de veiligheidssituatie van de Nederlandse Antillen en Aruba. Voor Suriname bestaat bijzondere belangstelling in verband met de training van Nederlandse militairen in dat land.

Afrika

Vanwege de mogelijke toekomstige betrokkenheid bij crisisbeheersingsoperaties van Nederlandse eenheden naar landen in Afrika is in het jaarverslag met name aandacht besteed aan West Afrika, Centraal Afrika en de Hoorn van Afrika.

Het Nederlandse beleid heeft in de nota "Sterke mensen – zwakke staten" van het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking onderkend hoe complex de Afrikaanse problematiek is. De nota stelt dat een Nederlandse inspanning zich niet alleen op lopende conflicten zou moeten richten, maar ook op de zogenoemde pre- en post-conflictfasen. Bijzondere aandacht dient hierbij uit te gaan naar de regio van de Grote Meren (Centraal-Afrika) en naar de Hoorn van Afrika. Het Afrika-beleid gaat ervan uit dat gezamenlijke inspanning op diplomatiek, ontwikkelingssamenwerkings- en militair terrein bij de uitvoering van dit beleid nodig is. Er is een structureel Afrika-overleg gestart waarbinnen de mogelijkheden hiertoe worden overwogen. Vanuit zijn specifieke expertise gaat ook de MIVD een bijdrage aan dit overleg leveren.

Begin 2004 vond in Liberia de voortzetting plaats van de inzet van de Hr. Ms. Rotterdam als onderdeel van de VN-missie *United Nations Mission in Liberia*. Na de eerdere inbreng in de voorbereiding van deze missie, heeft de MIVD de ontwikkelingen in Liberia tijdens deze inzet nauwlettend gevolgd.

De crisis in Ivoorkust kwam in november 2004 wederom in een acute fase terecht. In de hoofdstad Abidjan werden Fransen en andere westerse staatsburgers door opgehitste menigten belaagd. Aan de evacuatie van enige duizenden getroffen heeft de Nederlandse krijgsmacht bijgedragen door het zorgen voor transport voor Nederlandse en andere EU-onderdanen. De MIVD heeft hierbij ondersteunend kunnen optreden.

In de Hoorn van Afrika heeft met name de problematiek in Soedan aanzienlijke aandacht van de MIVD gehad. Dit betrof vooral de crisis in de regio Darfur. Verder is ook het noord-zuid-vredesproces gevolgd. Deze onderhandelingen zijn met de ondertekening van het Comprehensive Peace Agreement op 9 januari 2005 succesvol afgesloten. In Soedan wordt een VN-waarnemingsmissie opgezet.

Het voormalige Somalië vergt in het kader van *Operation Enduring Freedom* aandacht vanwege de mogelijkheid dat het als toevluchtsoord kan dienen voor terroristische groeperingen. In 2004 werd een *Transitional Federal Government* gekozen na een twee jaar durende Reconciliatieconferentie. Daarmee groeit de hoop dat in Somalië de stabiliteit en veiligheid toeneemt, hetgeen bijdraagt aan de regionale stabiliteit in de gehele Hoorn van Afrika.

Terrorisme en proliferatie

De onderwerpen terrorisme en proliferatie van massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen zijn ruim aan de orde gesteld in het jaarverslag. Bij het onderwerp terrorisme wordt vooral het transnationale karakter hiervan benadrukt en de dreiging van het mogelijk gebruik van NBCR-middelen.

Het jaar 2004 heeft een nieuwe realiteit ten aanzien van de proliferatie van massavernietigingswapens aan het licht gebracht. Het historische besluit van Libië om af te zien van de ontwikkeling en productie van massavernietigingswapens en de ontmaskering van het proliferatienetwerk van de Pakistaanse wetenschapper Khan hebben het inzicht in het mondiale proliferatievraagstuk vergroot. Ze hebben echter tevens de beperkingen van bestaande exportcontrole regimes aangetoond. Een aantal landen, zoals Noord-Korea en Iran, heeft voortgang geboekt met het vergroten van het bereik van overbrengingsmiddelen. Landen die niet betrokken zijn bij de exportcontrole regimes bereid de technologie te verkopen aan een ieder die ervoor wil betalen. Dit versterkt de zorg over het proliferatievraagstuk vanwege het risico dat massavernietigingswapens in handen kunnen komen van terroristische groeperingen.

Contra-inlichtingen

De contra-inlichtingentaak van de MIVD richt zich met name op de dreiging tegen defensiebelangen van spionage, terroristische groeperingen en links- en rechts-extreme groeperingen en personen. Deze dreiging kan zowel van buitenaf als van binnenuit Defensie komen. In samenwerking met (inter)nationale partnerdiensten wordt de dreiging op deze terreinen voortdurend gevolgd. De aandacht richt zich op het onderkennen van een mogelijke dreiging tegen defensiebelangen in Nederland en in de Koninkrijksgebieden en in gebieden waar de Nederlandse krijgsmacht actief is, zoals in Afghanistan, Irak en de Balkan.

Het jaarverslag maakt melding van de inzet van MIVD-personeel in de inzetgebieden en de werkzaamheden die zij daar verrichten.

Verder komen in het jaarverslag *force protection* van onze troepen in het buitenland en de spionageactiviteiten van buitenlandse diensten in Nederland, vooral die gericht zijn tegen Defensiebelangen, aan de orde. In 2004 is vastgesteld dat buitenlandse inlichtingendiensten een blijvend risico vormen voor de Nederlandse defensiebelangen. Buitenlandse inlichtingendiensten zijn in Nederland actief en verzamelen informatie over de krijgs-

macht en bedrijven die defensie-orders uitvoeren. De diensten maken gebruik van heimelijke methodieken. Het gaat om het verzamelen van economische, militaire en technologische informatie. De belangstelling van buitenlandse diensten betreft niet alleen rechtstreekse defensiebelangen. Ook onderdelen van defensiegerelateerde bedrijven vormen een doelwit voor het verkrijgen van hoogwaardige technologie, dan wel informatie over lopende projecten en ontwikkelingen. De MIVD voert in samenwerking met de AIVD onderzoek uit naar spionage-activiteiten van buitenlandse diensten in Nederland.

Het onderwerp terrorisme gericht tegen de krijgsmacht komt uitgebreid aan de orde in het jaarverslag. De inzet van Nederlandse militairen in het kader van crisisbeheersingsoperaties geeft aanleiding tot extra waakzaamheid. De Nederlandse deelname kan een motief zijn voor het plegen van aanslagen in Nederland. Daarnaast kunnen in de betreffende regio aanwezige extremistische en militante organisaties aanslagen voorbereiden en uitvoeren tegen de Nederlandse eenheden.

In 2004 zijn aanwijzingen gevonden die kunnen wijzen op het voorbereiden van aanslagen op militaire objecten in Nederland. Sinds juni is het aantal meldingen van mogelijke verkenningen nabij defensie-objecten toegenomen. Voor zover het gaat om inlichtingenvergarende verkenningen, is het aannemelijk dat deze deel uitmaken van de voorbereiding van terroristische aanslagen.

Gedurende 2004 is er in Nederland sprake van toenemende bedreigingen via onder andere islamitische sites op internet. Met name landen die een bijdrage leveren aan crisisbeheersingsoperaties worden bedreigd met aanslagen. In veel gevallen worden in de dreigingen ultimata gesteld waarbij de overheid en de bevolking van troepenleverende landen onder druk worden gezet om op korte termijn hun troepen terug te trekken.

De contra-inlichtingetaak van de MIVD richt zich met name op de dreiging tegen defensiebelangen

Radicaal-islamitische personen en groepen hebben de aandacht van de MIVD. Dit geldt vooral voor groeperingen in crisisgebieden die een bedreiging kunnen vormen voor de veiligheid van aldaar ingezet Nederlands defensiepersoneel. De dreiging tegen het defensiepersoneel komt vooral van buitenaf. Daarnaast wordt aandacht besteed aan radicaal-islamitische bedreigingen die zich in en vanuit de krijgsmacht zélf kunnen voordoen.

De ontwikkelingen op het gebied van islamitisch terrorisme, de potentiële vatbaarheid van de in Nederland opgroeiende moslimjongeren voor radicaal-islamitische opvattingen, vereisen dat de MIVD alert is op de eventuele aanwezigheid van radicaal islamisme in de krijgsmacht. Beïnvloeding vanuit radicaal-islamitische groepen kan een negatieve invloed hebben op het gedrag van de betreffende militairen, maar ook op de betrouwbaarheid van de krijgsmacht als geheel. Dit geldt uiteraard zeker als een militaire bijdrage moet worden geleverd aan de bestrijding van radicaal-islamitisch terrorisme.

Het belangrijkste aandachtsgebied van de anti-militaristen was in 2004 de betrokkenheid van Defensie en in Nederland gevestigde bedrijven bij het Amerikaanse optreden in Irak. In 2004 zijn minder acties geregistreerd dan in 2003.

Het jaarverslag meldt dat de MIVD onderzoek verricht naar rechts-extremistische groeperingen en personen. Voor de MIVD staat daarbij de vraag centraal of de veiligheid en paraatheid van de krijgsmacht door deze groeperingen en personen in gevaar wordt gebracht. Verschijningsvormen van rechts extremisme binnen Defensie hebben zich in 2004 in beperkte mate voorgedaan.

De ontwikkelingen op het gebied van de informatietechnologie en de telecommunicatie zijn ook beschreven in het jaarverslag. Er wordt aandacht besteed aan het verrichten van onderzoek naar af luisterapparatuur in defensielocaties, en de beveiliging van elektronische gegevens binnen Defensie.

Ten aanzien van industrieveiligheid, de beveiliging van personeel, materieel en gegevens (informatie) bij civiele bedrijven die zijn belast met de uitvoering van gerubriceerde of risicogevoelige defensieopdrachten, zijn in 2004 562 bezoeken afgelegd om te adviseren en te controleren op de beveiliging van gerubriceerde informatie en handhaving van de regelgeving. Het werkterrein strekt zich uit tot de gehele defensie-organisatie en tot de bedrijven die voor Defensie gerubriceerde dan wel gevoelige opdrachten uitvoeren.●

De minister van Defensie is politiek verantwoordelijk voor het functioneren van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD). De minister stelt het jaarplan van de MIVD, de Inlichtingen- en Veiligheidsbehoefte Defensie, vast. De directeur van de MIVD legt verantwoording af aan de minister en de secretaris-generaal over de wijze waarop de MIVD zijn taken uitvoert.●

Nederlandse inzet in de Golf-regio

ASPP hoort niet bij B, ook niet bij P, dus wat doen zij voor de MIVD?

Door de ontwikkelingen binnen de MIVD werden de laatste jaren de meeste projecten binnen de twee hoofdafdelingen van de MIVD afgewikkeld. De afdeling Strategische Projecten leverde daar slechts beperkt een bijdrage aan. Het laatste grote project dat door ASP is begeleid, is het project Weeffouten en de daaropvolgende reorganisatie MIVD geweest, waarbij de meeste werkzaamheden werden verricht door een extern aangetrokken projectleider.

Het zwaartepunt in de werkzaamheden is voor ASP langzaam veranderd van het oorspronkelijke projectbureau van de directeur naar een beleids-ondersteunende rol voor de directeur en de MIVD in het algemeen. Passend in het nieuwe Besturingsmodel Defensie en Bestuursstaf betekent dit een meer en meer beleids-ondersteunende rol van de MIVD op het gebied van inlichtingen en veiligheid in het Defensiebeleid en de daaruit voortvloeiende Defensieplannen.

Na de nu grotendeels afgeronde reorganisatie van onze dienst, krijgt ASPP deze taken formeel in het takenpakket. De - deels nieuwe - taken van ASPP zijn de volgende:

- Bijdragen aan de (inter)departementale (mid- en lange termijn) planvorming en beleids-ondersteuning. Die bijdragen worden met name op I&V gebied concreet geleverd door beleidsontwikkellende en beleidsvoorbereidende werkzaamheden en door plan- en doctrinevorming op zowel nationaal als internationaal niveau en door de directeur aangegeven;
- Coördineren, ondersteunen en adviseren bij strategische projecten en studies binnen de MIVD;
- Coördineren en uitvoeren van managementonderzoeken binnen en door de MIVD in het

Direct onder de directeur MIVD valt, naast het Kabinet en Bureau Communicatie, de Afdeling Strategische Plannen en Projecten (ASPP). Deze afdeling is ten tijde van de samenvoeging tot één MID en de daarop volgende reorganisatie van MID naar MIVD ontstaan onder de naam Afdeling Strategische Projecten (ASP) in de rol van het Projectbureau van de directeur MID. Velen binnen de MIVD kijken wat terughoudend aan tegen deze kleine, maar belangrijke afdeling en weten niet goed wat daar nu eigenlijk gebeurt. Daarom een korte blik onder de sluier van de dagelijkse werkzaamheden van ASPP.

Door luitenant-kolonel Dirk Hoekendijk

kader van de integrale managementverantwoordelijkheid van de directeur MIVD en het begeleiden en het afstemmen van uit te voeren onderzoeken binnen de MIVD door externe organisaties

- Opstellen en actualiseren van een strategisch plan voor de MIVD

Met andere woorden, ASPP richt zich als stafafdeling op het gebied van beleid en plannen, met als focus de middellange en lange termijn van de

MIVD en het functiegebied inlichtingen en veiligheid als integraal geheel. Onder middellange en lange termijn wordt hierbij verstaan jaar X+1 tot X+10 en eventueel nog verder.

Dat klinkt mooi, maar wat betekent dat nu en wat merkt de MIVD daar van?

Concreet betekent het dat ASPP onder meer de volgende taken uitvoert:

Binnen Defensie is in het nieuwe Besturingsmodel de jaarlijks terugkerende Beleids-, Planings- en Begrotingscyclus de centrale cyclus in de beleidsmatige besluitvorming.

Met deze cyclus kan de 'corporate planner' van Defensie, de Chef Defensiestaf afwegingen maken waaraan Defensie in de komende periode geld, mensen en middelen besteed.

ASPP zorgt ervoor dat de inbreng van de MIVD op tijd wordt geleverd en verwerkt in de zogenoemde BPB-documenten: de Beleidsvisie, de Beleidsagenda en het Defensieplan.

Zo kunnen we zekerstellen dat de MIVD een deel van de te verdelen koek krijgt en blijft krijgen. Het betekent uiteraard ook dat we deelnemen aan het voortraject voor de besluitvorming hierover. Dit betekent kortweg veel vergaderen op het Plein en het verzenden van e-mail over het LAN-2000.

ASPP stemt al dit werk natuurlijk intern de MIVD af. Inhoudelijk met steun van de stafafdeling Productie en voor de financiële aspecten met de afdeling Planning en Control.

Is dit hele traject afgerond, dan wordt uiteindelijk de door ASPP opgestelde bijdrage aan het jaarlijkse Defensieplan goedgekeurd in het Directie Beraad van de MIVD. Hieruit kunnen doorgaans

ook de MIVD-speerpunten voor het eerstvolgende jaar worden afgeleid. Ook de initiële uitwerking van de uiteindelijke MIVD-gerelateerde toekomstplannen wordt door ASPP uitgevoerd. Een nauwe samenwerking met de productieafdelingen en de afdeling Informatiemanagement is daarbij absoluut noodzakelijk.

De afdeling Strategische Plannen en Projecten is het eerste aanspreekpunt binnen de MIVD voor de Directie Operationeel Beleid, Behoeftestelling en Plannen van de Defensiestaf. Niet-operationele vragen op I&V-gebied worden zo door de Defensieplanners bij de MIVD binnengebracht, waarna gekeken wordt hoe er geantwoord gaat worden en wie dat gaat doen. Hierbij wordt afgestemd met en inhoudelijke bijdragen gevraagd aan de overige afdelingen binnen Productie of Bedrijfsvoering van de MIVD. Als de Defensiestaf of anderen inbreng van de MIVD in studies of werkgroepen op ons beleidsgebied vragen, ligt de bal in eerste instantie bij ASPP, om zo de productieafdelingen maximaal te ontlasten.

Zo zijn in het afgelopen jaar de MIVD-belangen bij het formuleren van ongeveer 100 zogenaamde 'Defensiecapaciteiten en Defensietaken' door ASPP behartigd. Daarmee is overal het belang van goede inlichtingen en de rol van de MIVD, duidelijk verwoord en komt ook de rol van de MIVD als J2 van de CDS (inlichtingenpoot van de CDS) duidelijker naar voren. Ook vertegenwoordigt ASPP de MIVD in de drie coördinatieberaden op het Plein onder leiding van de Directie Algemeen Beleid (DAB): het Coördinatieberaad Beleid, het Coördinatieberaad Internationaal en het Coördinatieberaad Terrorismebestrijding en Nationale Taken of zorgt voor (delen van) de voorbereiding van de vergadering voor bijvoorbeeld hoofd Productie.

Ook verzorgt ASPP een deel van de internationale inbreng van de MIVD. In het kader van NAVO-brede beleidsafstemming op inlichtingen- gebied vergaderen de directeuren van de militaire inlichtingendiensten van de lidstaten tweemaal per jaar. Door ASPP wordt - ten behoeve van de

directeur of zijn plaatsvervanger/hoofd Productie -de voorbereiding uitgevoerd van en deelname aan de *NATO Intelligence Board (NIB)* en het *EU Intelligence Directors Conclave (EU IDC)*.

Voorafgaande aan deze directeursvergadering is er een werkvergadering die deze moet voorbereiden. Hoofd ASPP neemt namens de directeur deel aan deze voorbereidende *NATO Deputy Head of Delegation (DHOD)* vergaderingen en treedt in

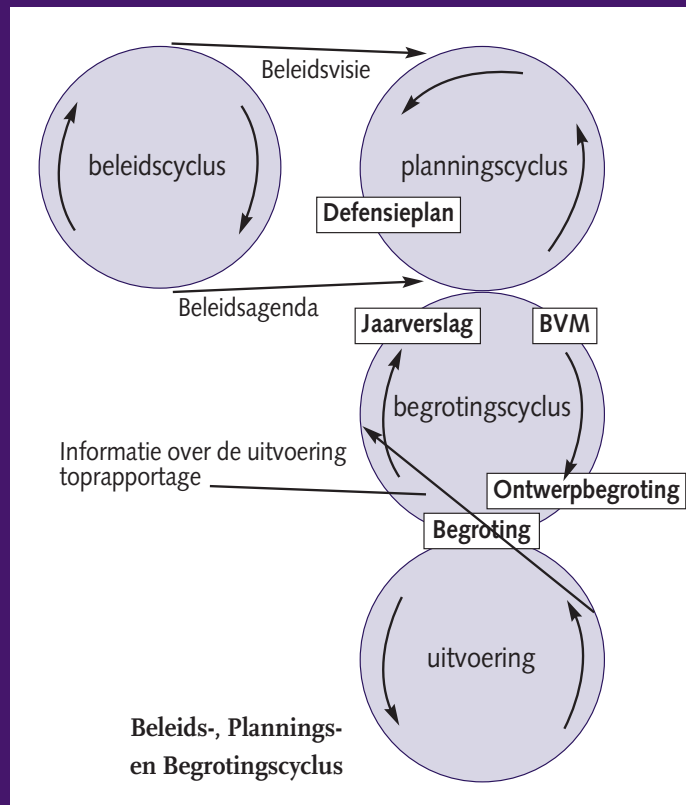
Delegation vergaderingen. De AIVD informeert ASPP over het verloop van de *Special Committee/AC46* en de *Working group AC46*; dit zijn vergaderingen op een vergelijkbaar niveau, alleen met de civiele inlichtingendiensten van alle NAVO-landen. Zo proberen beide diensten met gelijke stem te praten en een gecoördineerd Nederlands standpunt uit te dragen in verschillende NAVO-fora.

Als er vanuit de NAVO of de EU beleidsmatige vragen komen op het gebied van inlichtingen en veiligheid, is ASPP het primaire aanspreekpunt voor de Stafofficier Inlichtingen en Operaties bij de Staf van de Permanente Militaire Vertegenwoordiger bij de NAVO en de EU. Ook de Inlichtingendivisie van de Internationale Militaire Staf kan bij ASPP zijn vragen kwijt.

Daarnaast coördineert ASPP intern onze dienst en zorgt voor de noodzakelijke afstemming van onze inbreng met de Defensiestaf in relevante NAVO-planningsdocumenten, zoals bijvoorbeeld de *Defence Planning Questionnaire*. Dit geldt ook voor het voorbespreken van de beleidsmatige inbreng van de MIVD met MIVD-vertegenwoordigers in onderliggende I&V fora, zoals van het *NATO BICES Agency* en de *NATO Advisory Council on Signals Intelligence*. Het vertalen van het *Intelligence Transformation Advice for*

NATO, een NAVO-breed advies aan de lidstaten voor de verbetering van het functiegebied inlichtingen en veiligheid, naar de toekomstvisie en -plannen van de MIVD is in eerste instantie een taak van ASPP.

Tenslotte fungeert ASPP als extra stafcapaciteit voor de directeur. Die stuurt de afdeling regelmatig met opdrachten op pad, bijvoorbeeld als daar elders binnen de MIVD geen capaciteit voor aanwezig is. Momenteel zijn de eerste stappen gezet naar de realisatie van de Defensieautoriteit I&V, zoals in het Defensieplan 2006-2015 is genoemd. Hierover kunt u in een volgende INGELICHT meer lezen. Ook het opstellen van een jaarlijks management-onderzoekplan en het uitvoeren van de opgedragen onderzoeken, mits opgeleide capaciteit voorhanden, is een taak van ASPP. ●

begin 2006 voor een dergelijke vergadering als gastheer op.

Het plaatsvervangend hoofd ASPP treedt namens Defensie en de MIVD op als delegatielider aan de *NAVO / NSA Joint Intelligence Working Group (JINTWG)*. Dit is een werkgroep waarin met name wordt gesproken over meer praktische afspraken om de samenwerking op inlichtingen- gebied te verbeteren door het opstellen van zogenaamde *Standard NATO Agreements (STANAG's)*.

Zoals onder meer ook het rapport van de commissie Havermans heeft aangegeven moet de samenwerking met de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) verbeterd en geïntensiveerd worden. In dit kader bespreken ASPP en de AIVD de agenda's en verslagen van de militaire *NATO Intelligence Board* en de *Deputy Heads of*

ASSESSMENT ALS SELECTIE INSTRUMENT

De MIVD werkt aan een assessment om het werving- en selectieproces van medewerkers te optimaliseren. Bij het werven en selecteren van medewerkers wordt zorgvuldig gekeken naar kwaliteit als het gaat om eerder opgedane kennis en ervaring, de gewenste attitude en motivatie en eventuele aanvullende opleidingen.

Door: Hans van den Biggelaar, Personeelsconsulent MIVD

De werving- en selectieprocedure bestaat doorgaans alleen uit één of meerdere selectiegesprekken. Benodigde competenties kunnen dan lang niet altijd op de juiste waarde worden ingeschat, want een selectiegesprek is slechts een momentopname dat de nodige beperkingen kent. Maar zet je het assessment in als selectie instrument, dan wordt de kans om de juiste man of vrouw in te laten stromen of interne medewerkers door te laten stromen aanzienlijk vergroot. De krijgsmachtdelen, en met name de Koninklijke Land-

macht hanteren een nieuwe wijze waarop militaire sollicitanten aan de MIVD worden aangeboden. Door aspirant medewerkers te *matchen*, voert het krijgsmachtdeel zelfstandig een voorselectie uit op personeel dat graag wil instromen op vacante MIVD-functies. Zonder het MIVD assessment als selectie instrument in te zetten, verliest

de MIVD mogelijk het recht om minder geschikte kandidaten af te wijzen.

Een assessment heeft nog een bijkomstig voordeel. Met een assessment kun je het groeipotentieel van kandidaten en medewerkers meten, waardoor je als organisatie inzicht krijgt in het potentieel van de medewerkers. De organisatie kan daarop anticiperen en functies met de juiste kandidaten vullen. Daarnaast weet ook de geteste (aspirant)medewerker wat zijn of haar mogelijkheden en beperkingen zijn inzake loopbaankansen binnen de dienst of daarbuiten, bijvoorbeeld bij de School voor de Militaire Inlichtingdienst en het ISTAR bataljon van de Koninklijke Landmacht en Inlichtingen- en Veiligheidsfuncties bij parate eenheden.

Dienstvak Inlichtingen en Veiligheid

De Koninklijke Marine en de Koninklijke Luchtmacht beschikken, in tegenstelling tot de Koninklijke Landmacht, over een dienstvak inlichtingen en veiligheid. Weliswaar zijn sollicitanten van deze krijgsmachtdelen reeds opgeleid en geschikt bevonden om functies binnen de MIVD te gaan vervullen maar dat neemt niet weg dat ook deze sollicitanten aan het MIVD assessment worden onderworpen zodat ook zij op de juiste of voor hen meest geschikte functie kunnen worden geplaatst. Voor interne sollicitanten wordt een assessment ingezet wanneer de geëmbieerde functie vereist dat de kandidaat over specifieke kennis en vaardigheden beschikt.

Het gebruik van assessment als selectieinstrument is overigens niet nieuw bij de MIVD. De afdeling Human Intelligence, kortweg HUMINT werkt er al geruime tijd mee hiermee. Met name bij functies waar kans is op

Hans van den Biggelaar

een hoog afbreukrisico is een gedegen en zorgvuldige selectie onontbeerlijk.

Daarom is, op initiatief van personeelsconsulent Hans van den Biggelaar en de afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid het afgelopen jaar een project gestart om te bezien of het instrument assessment voor de gehele inlichtingendienst in te zetten is. Al in december 2004 vond de primeur plaats. Een ontwikkeld assessment werd ingezet als selectie instrument voor het werven van junior medewerkers bij de veldorganisatie.

Om dit te realiseren waren vertegenwoordigers van de afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid, de School Militaire Inlichtingendienst (SMID), het Instituut voor Keuring en Selectie (IKS) Defensie en Hans van den Biggelaar slagvaardig aan het werk gegaan om vorm en inhoud te geven aan het assessment en de te hanteren procedure te bepalen. Hierbij is gekeken naar de praktische planning, uitvoering en evaluatie waarbij aspecten als het beschikbaar stellen van faciliteiten door de SMID,

het beschikbaar zijn van assessoren en psychologen van het IKS en budgettering zijn meegenomen.

Maatwerk

Momenteel worden nieuw aangenomen medewerkers, zowel burger als militair, opgeleid voor specifieke functies nadat de medewerker bij de MIVD is geplaatst. Er is echter niemand bij gebaat als tijdens dit traject zou blijken dat deze medewerker niet geschikt blijkt te zijn voor de functie. Daarom lijkt definitieve plaatsing na het slagen van een opleiding een betere optie. Maar om dit te realiseren worden eerst de rechtspositionele mogelijkheden en beperkingen nader bestudeerd. Het ondergaan van een assessment is echter niet noodzakelijk voor iedere functie binnen de MIVD. Een kwestie van maatwerk dus.

Het invoeren van het assessment voor de hele MIVD kost inspanning en tijd. De afgelopen periode is binnen de dienst een groot aantal functiebe-

schrijvingen geactualiseerd en zijn veel nieuwe functies beschreven. Hierin zijn de benodigde competenties voor het kunnen vervullen van de functies opgenomen. Die dienen als leidraad bij het opstellen van de assessments. In samenspraak met deskundigen van het IKS ontwikkelen lijnmanagers, personeelsfunctionarissen en docenten uit het vakgebied maatwerk waarna het systeem gefaseerd wordt ingevoerd. De formele start van de invoering van het ontwikkelde extra selectie instrument moet nog plaatsvinden. Een convenant tussen de MIVD als opdrachtgever en het IKS en SMID als dienstverlener wordt nog dit jaar getekend waarmee een officiële start gemaakt wordt met de invoering van assessments bij het werving- en selectieproces binnen onze dienst. Al vanaf de tweede helft van dit jaar kunnen op incidentele basis, de eerste kandidaten worden getest. Volgend jaar gaat de MIVD structureel gebruik maken van de testcapaciteit die het Instituut voor Keuring en Selectie Defensie kan leveren. ●

Karin Nieuwenhuis 25 jaar bij Defensie

Op maandag 7 maart kreeg Karin Nieuwenhuis-Van Ceylon uit handen van Jan van den Berg een grote bos bloemen vanwege haar 25-jarig ambtsjubileum bij het Ministerie van Defensie.

Karin werkt sinds 15 november 2004 bij de afdeling Personeel & Organisatie van de MIVD als Administratief medewerkster bij het Bureau Opleidingen van de afdeling Personeel & Organisatie.

Zij is echter al ruim 25 jaar geleden in dienst getreden bij Defensie als militair bij de Koninklijke Marine. In eerste instantie werkte zij als Marvplotster, daarna als matroos bijzondere dienst plotster. Ze heeft ruim 12 jaar als militair bij de Marine gediend. In verband met de zorg voor haar gezin kreeg Karin per 30 september 1991 eervol ontslag.

Maar dat ontslag was niet voor lange tijd, want op 1 augustus 1992 vond herintreding in het arbeidsproces plaats, wederom bij het Ministerie van Defensie. Na een jaar keerde Karin terug bij haar oude vertrouwde Marine, eerst als secretaresse bij de Directie Personeel en vervolgens als Hoofd Secretarie Onderhoudsdienst op het Marine Vliegkamp Valkenburg.

Karin bleef op Valkenburg totdat ze afgelopen jaar bij de MIVD in dienst kwam.

Bij P&O heeft zij in korte tijd getoond dat zij

goed in het team past. Zij heeft zich snel een hoop zaken eigen gemaakt en toont regelmatig dat zij zich kan inleven in de situatie. Ze houdt daarbij niet alleen de positie van de medewerker die een opleiding moet gaan volgen in het oog, maar ook die van de organisatie. De organisatie vraagt nou eenmaal het navolgen van procedures en regeltjes. Die zaken heeft Karin altijd goed voor elkaar, zonder de organisatie of de medewerker teleur te stellen.

In haar werk blijkt zij echter de Koninklijke Marine niet te kunnen vergeten. Volgens haar collegae is het nog nooit zo blauw geweest bij het Bureau Opleidingen. Karin schijnt de hele Marine te kennen.

Als zij met een probleem zit, probeert zij ook vaak een oplossing te bedenken door te putten uit haar ervaringen. Steevast komt dan de kreet "bij ons" om de hoek. Voor degenen die dat horen en niet begrijpen even de uitleg: met "bij ons" bedoelt

Karin de Koninklijke Marine en dikwijls MARPAT in het bijzonder. MARPAT staat dan weer voor de Marine patrouillevliegtuigen ofwel het Marine Vliegkamp Valkenburg. Naast haar werkzaamheden bij Defensie heeft zij nog andere bezigheden. Haar

gezin is heel belangrijk en zij staat waar mogelijk haar echtgenoot Erik, die als AOO bij de Marine dient, terzijde bij de uitvoering van zijn werkzaamheden. Daardoor blijft zij toch nog bij 'In de wereld die Marine heet'. ●

Ik ga op vakantie en ik neem mee...

Nog een aantal weken en we moeten er weer aan geloven, het dilemma wat er dit jaar weer mee gaat op vakantie. Of we nu met het vliegtuig gaan of met de caravan, we hebben altijd te maken met regels rondom de bagage. In beide situaties geldt bijvoorbeeld een maximum toelaatbaar gewicht maar ook beperkingen in de mee te nemen spullen. Recentelijk las ik in een tijdschrift dat onderzoek uitgewezen heeft dat mee te nemen bagage kennelijk zo belangrijk voor ons is, dat dit in de laatste dagen voor de vakantie veel 'vakantiestress' veroorzaakt.

door Geert-Jan van der Ven

Uiteraard ga ik er vanuit dat voor dat onderzoek geen mensen van onze dienst zijn geïnterviewd, aangezien wij ons dagelijks afvragen welke documenten we mogen meenemen en op welke wijze.

Reisspelregels MIVD

De spelregels voor behandeling van documenten vinden hun oorsprong in een aantal bronnen:

- Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst Bijzondere Informatie (VIR-BI)
- MP-10/10 deel 2 'Beveiliging van NAVO-gegevens'
- MP-10/10 deel 3 'Beveiliging van vitale onderdelen en objecten'
- MP-10/10 deel 4 'Merkingenvoorschrift'

Bij de behandeling van nationaal gerubriceerde gegevens is op dit moment het rijksbrede VIR-BI leidend. De consequenties van het in april 2004 ingevoerde document moeten nog worden verwerkt in de specifieke regelgeving voor Defensie (MP-10/10 deel 3). Met name de bijlagen van het VIR-BI waarin de exclusiviteitsen van Bijzondere Informatie worden beschreven geven echter goede handvatten voor wat wel en niet is toegestaan.

Als uitgangspunt geldt dat gerubriceerde informatie niet buiten de werkplek meegenomen mag worden.

Naast het feit dat dit een goede 'work-life balance' bevordert is voorkomen natuurlijk altijd beter dan genezen.

Kortom, de voortgang van de werkzaamheden moet echt noodzakelijk zijn om gerubriceerde documenten (op papier of elektronisch) mee te nemen vanaf de werkplek.

Een voorbeeld is het meenemen van gerubriceerde documenten om tijdens een vergadering te bespreken wanneer de stukken niet ter plaatse worden uitgereikt.

In zo'n geval gelden wel een aantal spelregels waarvan ik de belangrijkste kort zal toelichten:

- De lijnmanager moet schriftelijk toestemming verlenen voor het meenemen van alle gerubriceerde informatie. Daarbij is het van belang dat wordt aangegeven welke informatie wordt meegenomen. Niet alleen

voor het verlenen van toestemming maar ook om in geval van onverhoopt verlies van de informatiedragers, precies te weten wat vermist wordt.

Tip: maak een lijstje met mee te nemen documenten en laat een kopie achter op de afdeling!

- De informatiedragers moeten onder constant toezicht blijven van degene die ze meeneemt. Het is dus niet toegestaan ze even onbeheerd in de auto te laten liggen bij het eten van een 'balletje' bij het tankstation.

Tip: berg het materiaal thuis op in een afsluitbare kast en laat het niet in de koffer klaarstaan naast de voordeur!

- De gerubriceerde documenten moeten op de juiste wijze verpakt worden. Door dubbele enveloppen of een 'sealbag' te gebruiken, is het mogelijk om onbevoegde inzage door derden vast te stellen. Bij de servicebalie van het BDI kunt u terecht voor advies en materiaal.

Tip: neem een aantal reserve 'sealbags' mee om documenten na lezen opnieuw te verpakken!

- Ieder (vermeend) incident wordt onmiddellijk gemeld bij de Afdeling Integrale Veiligheid. Snel melden betekent dat ook snel met schadebeperking en schadeherstel kan worden begonnen.

Tip: Gebruik bij de melding het gemaakte lijstje met meegenomen documenten!

- Informatie met de rubricering Stg Zeer Geheim mag nooit mee naar huis of, zonder aanvullende maatregelen, mee naar het buitenland worden genomen.

Ik hoop met deze korte toelichting een aantal dilemma's voor te hebben weggenomen. Uiteraard zullen we u informeren op het moment dat de herziene MP 10/10 deel 3 wordt gepubliceerd.

Namens de Afdeling Integrale Veiligheid wens ik u een bijzonder prettige en behouden reis toe!●

Bezoek aan Th

In Front Of Them All

Tijdens een recente reis naar Zuid-Korea heb ik twee bezoeken gebracht aan de DMZ, The Demilitarized Zone, de strengst bewaakte grens ter wereld. Die ligt tussen Noord- en Zuid-Korea en is één van de laatste overblijfselen van de Koude Oorlog. Het is heel indrukwekkend om hier rond te kijken, beseffend dat er nooit vrede is gesloten tussen de beide Korea's en dat aan beide zijden twee tot de tanden toe bewapende legers nog steeds lijnrecht tegenover elkaar staan. Noord-Korea, met een leger van meer dan miljoen man en Zuid-Korea met een leger van ongeveer 675.000 man, gesteund door 37.000 Amerikanen.

Door Ron Berghuis

Noord- en Zuid-Korea, zoals die is vastgesteld na de Tweede Wereldoorlog. Ten zuiden van de DMZ ligt de Civiele Controlezone (CCZ), een zwaar bewaakt gebied met een breedte variërend van vijf tot twintig kilometer. In deze zone gelden beperkende regels met betrekking tot de lokale landbouw zodat militaire operaties niet gehinderd worden. Deze zone dient ook als een extra veilig-

Zuid-Koreaanse UNC guard naast het MAC building

De Koreaanse oorlog begon met een verrassingsaanval op 25 juni 1950 van het Noordkoreaanse leger op het Zuiden en eindigde op 27 juli 1953 met een wapenstilstand tussen de strijdende partijen. China en Noord-Korea aan de ene kant en Zuid-Korea en de strijdmacht van de Verenigde Naties, waaraan ook Nederlandse troepen deelnamen, aan de andere kant.

Deze wapenstilstand is nog steeds van kracht, officieel verkeren beide landen nog altijd in staat van oorlog, er is er nooit een vredesakkoord getekend. De wapenstilstand resulteerde in het ontstaan van de DMZ, een zone waar het beide partijen verboden is zware wapens te plaatsen of grote troepenconcentraties te stationeren. De DMZ is ongeveer vier kilometer breed met in het midden de Militaire Demarcatielijn (MDL), die de feitelijke grens tussen de twee landen is. De DMZ strekt zich uit over een lengte van 238 km, globaal ter hoogte van de 38ste breedtegraad. Dit is de oorspronkelijke grens tussen

De Demilitarized Zone

heidsbuffer. Burgers krijgen nauwelijks toegang tot dit gebied, het aantal wordt zoveel mogelijk gelimiteerd.

Het bekendste stuk van de DMZ is ongetwijfeld de *Joint Security Area*, de JSA. Dit ligt bij het dorp Panmunjom, dat in de oorlog verwoest is. Hier werden onderhandelingen over de wapenstilstand gevoerd. Aanvankelijk vonden

Boven: Het blauwe gebouw met de luifel boven de deur is het MAC building, Het grote gebouw aan de overkant, Panmun-gak, is van Noord-Korea

Rechts: Bridge of no return

Onder: Met deze borden wordt de military demarcation line aangegeven

die plaats in een aantal tenten, later bouwden de twee partijen eigen gebouwen.

De JSA wordt enerzijds bemand door het *United Nations Command* (UNC) dat voornamelijk bestaat uit Amerikanen, Zuidkoreanen en enkele Zwitserse en Zweedse vertegenwoordigers. De Noordkoreanen bemannen de JSA onder meer met soldaten van het *Korean Peoples Army* (KPA). Saillant detail zijn de fysieke eisen die aan de UNC guards worden gesteld: De Amerikaanse soldaten moeten een fors postuur hebben en moeten langer zijn dan 1 meter 80. De Zuidkoreaanse soldaten moeten groter zijn dan de

gemiddelde Koreaan en vloeiend Engels kunnen spreken. Bovendien moeten ze een zwarte band hebben in een gevechtssport zoals Taekwondo.

Het bekendste gebouw in de JSA is ongetwijfeld het *Military Armistice Commission Building*. Hier loopt de MDL – de feitelijke grens – dwars doorheen, met precies in het midden een onderhandelingstafel, waar de beide partijen elkaar zeer frequent ontmoeten.

De belangrijkste bijeenkomst is die van de *Military Armistice Commission* (MAC). Deze bijeenkomst wordt gehouden in geval van ernstige schendingen van de wapenstilstand. Een andere ontmoeting is de dagelijks terugkerende *Joint Duty Officer Meeting*. Beide partijen hebben 24 uur per dag een *Duty Officer* in de JSA aanwezig om dringende zaken direct te kunnen overleggen. Tot 1976 konden beide partijen zich vrij door gehele JSA bewegen, dit veranderde echter na het beruchte *axe murder incident*. Twee Amerikaanse officieren, onder wie kapitein Bonifas, waren bezig met het snoeien van een boom

Military Demarcation line gezien vanuit het MAC building, betonnen rand is de MDL

die het zicht van een UNC uitkijkpost belemmerde, toen zij werden doodgeslagen door Noordkoreaanse militairen. Het gevolg was dat de JSA opgedeeld werd in twee aparte zones, één voor de Noordkoreanen en één voor het UNC.

Een ander incident dat in de JSA de spanning flink deed oplopen was het overlopen van een Russische vertaler in 1984. Er volgde een half uur durend vuur-

gevecht tussen achtereenvolgende Noordkoreaanse soldaten en UNC guards, waarbij één UNC guard en drie Noordkoreaanse soldaten werden gedood. Ook vielen aan beide zijden enkele gewonden.

De *Bridge Of No Return* is een bekend punt in de *Joint Security Area*. Hier werden na de oorlog alle krijgsgevangenen uitgewisseld. Noordkoreanen mochten van het UNC terugkeren naar het noorden. Echter, de keuze voor Noord-Korea betekende wel een *No Return* naar het vrije zuiden.

Checkpoint Camp Bonifas

Het Camp Bonifas, vernoemd naar de vermoorde kapitein Bonifas, is het basiskamp voor de *United Nations Command Security Force*. Deze troepen van de Verenigde Naties ondersteunen de bijeenkomsten van de *Military Armistice Commission* in de *Joint Security Area*.

Hun motto is het befaamde *'In Front Of Them All'*. Camp Bonifas ligt 400 meter ten zuiden van de zuidelijke grens van de DMZ en is tevens het eerste checkpoint voordat je de *Demilitarized Zone* binnenkomt. In 1967 werd dit kamp aangevallen door Noordkoreanen, wat een ernstige schending van de wapenstilstand betekende.

De enige legale civiele bewoners van de DMZ zijn de inwoners van het dorp Taesong-dong, dat vlak naast de MDL ligt. De bewoners zijn boeren die onder

Zuid-Koreaanse UNC guard in het MAC building

strengere condities leven, met een avondklok die ingaat om 23.00. Ze betalen geen belasting en zijn vrijgesteld van militaire dienstplicht.

Aan de andere zijde van de grens ligt het Noordkoreaanse propagandadorp Kijong-dong. Het is geen echt dorp, er woont niemand, maar bestaat uit Hollywood-achtige decors en een enorme vlaggenmast van 160 meter, de hoogste ter wereld, met een vlag van dertig meter eraan vast. Regelmatig nog schallen propagandaleuzen uit de luidsprekers richting het zuiden.

Infiltratie tunnels

Een andere ernstige schending van de wapenstilstand vormde de Noordkoreaanse infiltratietunnels. Door informatie die een Noordkoreaanse overloper verstrekte, werden vier tunnels ontdekt. Er zouden nog zeventien andere tunnels moeten zijn, maar die zijn (nog) niet gevonden. De tunnels zijn gegraven onder de *Demilitarized Zone* en zijn gemaakt om een verrassingsaanval op Zuid-Korea te kunnen uitvoeren. De derde tunnel van de vier die tot nu toe ontdekt zijn, heeft een lengte van 1635 meter en werd in 1978 ontdekt. De tunnel is vlakbij Panmunjom en was bedoeld voor infanterie-eenheden. Deze tunnel is te bezichtigen voor publiek. Andere tunnels kunnen zelfs voor voertuigen gebruikt worden.

Een aanvankelijke dooi in de relatie tussen beide Korea's deed zich voor in juli 2000, toen de Zuidkoreaanse president Kim Dae-jung, de Noordkoreaanse dictator Kim Jong-il in de Noordkoreaanse hoofdstad Pyongyang ontmoette. Er werd overeengekomen stukken van mijnevelden te ruimen, ontmoetingen te regelen tussen familieleden uit Noord en Zuid, een grensovergang te openen en de spoorlijn vanaf Seoul naar Pyongyang door te trekken.

Zuid-Korea ging voortvarend te werk en legde in korte tijd een spoorlijn aan die tot aan de militaire demarcatielijn loopt, compleet met een gloednieuw treinstation Dorasan aan de rand van de *Demilitarized Zone*. Noord-Korea ondernam echter weinig actie en voorsloeg is een spoorverbinding tussen Noord en Zuid een illusie. De laatste tijd zijn de spanningen tussen beide landen weer flink toegenomen, met name door de nucleaire aspiraties van Noord-Korea. Ook incidenten in het recente verleden zoals de infiltratie in 1996 van Noordkoreaanse commando's die met een kleine duikboot aan land gebracht waren, houden de spanningen tussen beide landen op een hoog peil.●

De NSO, hoe beveilig je zoiets?

Kolonel Ton van Nassau,
projectleider NSO.

Het project Nationale Sigint Organisatie ontwerpt, ontwikkelt en bouwt een organisatie die satelliet signalen intercepteert en die vervolgens aan de AIVD en de MIVD ter beschikking stelt. De NSO is een bijzondere organisatie met bijzondere taken. De informatie die daar vergaard en verwerkt wordt moet goed beschermd worden. Hoe bescherm en beveilig je informatie, hoe richt je de integrale beveiliging in en welke maatregelen kan je nemen om risico's te voorkomen of te beperken.

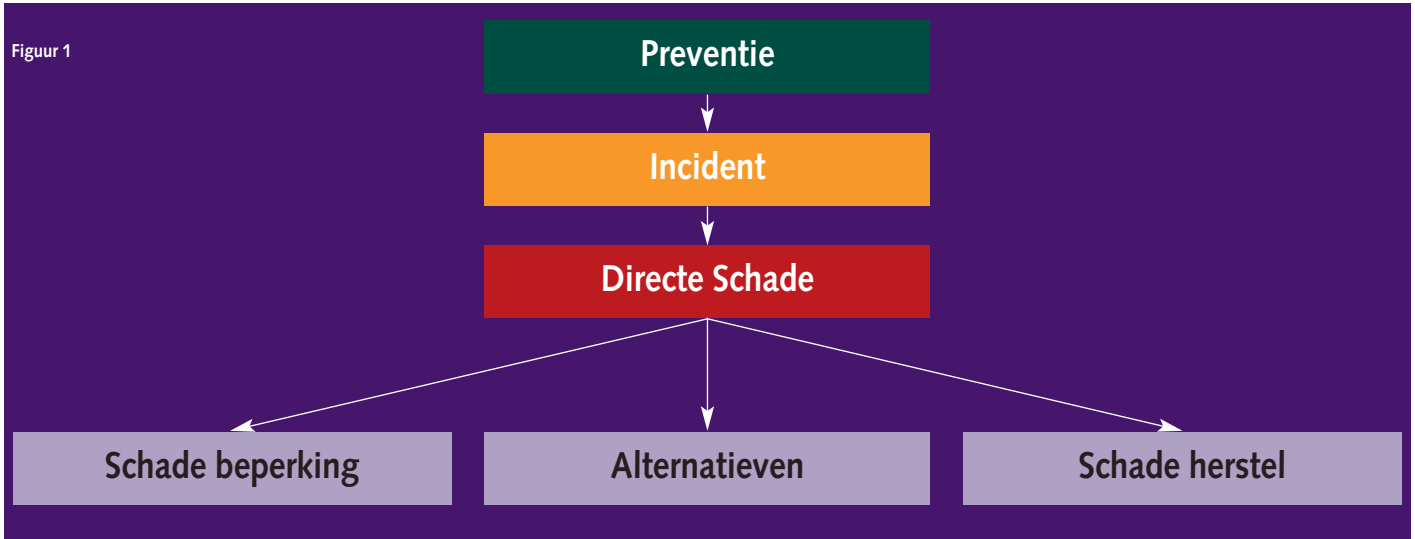
door Ir. Johan ten Houten, A&K-analist NSO

Informatie moet beveiligd worden, de wet schrijft dit voor. Daarnaast kent de overheid de nodige regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging. Het voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst (VIR-94) schrijft voor dat elk informatiesysteem een beveiligingsplan moet hebben. Een zogenoemde Afhankelijkheid en Kwetsbaarheidsanalyse (A&K-analyse) moet kunnen aantonen dat dit plan voldoende bescherming biedt. Het beveiligingsbeleid van het ministerie schrijft voor dat de A&K-analyse uitgevoerd moet worden volgens een bepaalde werkwijze, met behulp van een bepaald geautomatiseerd systeem.

Het aanvullende VIR (het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst-Bijzondere Informatie of VIR-BI) geeft aan dat specifieke maatregelen met

Figuur 1

betrekking tot bijzondere of gerubriceerde informatie genomen moeten worden. Vervolgens stelt de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (Wiv2002) dat bepaalde informatie dient te worden beveiligd.

Beveiligen sowieso belangrijk

De A&K analyse is een methode om het belang van informatie (de afhankelijkheid) en kwetsbaarheden tegen elkaar af te wegen tot een bepaald risico en op basis daarvan tegenmaatregelen voor te stellen. De bescherming van staatsgeheimen is echter geen kwestie van bewust risico's nemen. De aard van de organisatie en de informatie maakt beveiliging sowieso bijzonder belangrijk. Omdat alle maatregelen (procedures, fysieke beveiliging, ICT beveiliging) samenwerken, elkaar kunnen versterken en soms van elkaar afhankelijk zijn moet de beveiliging van de NSO integraal geregeld worden. Beveiligingsmaatregelen zijn terug te voeren op de:

- Wettelijke verplichting tot beveiliging staatsgeheimen
- Wettelijke verplichting tot risicobeheersing van een ICT-omgeving
- Eisen voor bedrijfscontinuïteit
- Bescherming van een grote geldelijke waarde

De afhankelijkheidsanalyse brengt het proces en de afhankelijkheid van de organisatie in kaart in termen van vereiste beschikbaarheid van informatie, vereiste rubricering van informatie en vereiste integriteit van informatie. De kwetsbaarheidsanalyse brengt een groot aantal risico's in kaart en kwantificeert zowel de kans van optreden

als de gevolgen voor de organisatie. Op basis van het belang van de informatie, de dreigingen en de mogelijke gevolgen worden tegenmaatregelen voorgesteld. Een geautomatiseerde systeem genereert op basis van deze gegevens een enorme lijst met maatregelen.

Deze lijst met maatregelen lijkt de oplossing, maar is eigenlijk nog maar het begin van het hele proces van informatiebeveiliging.

Nog voordat een complete risicoanalyse voor de NSO uitgevoerd kon worden – alle bedrijfsmatige aspecten van de NSO waren immers nog in ontwikkeling - was het voor het project relevant om maatregelen te identificeren die betrekking hadden op de fysieke beveiliging van het terrein en de gebouwen. Het terrein moest worden aangekocht en gebouwen moesten worden ontworpen of aangepast. Pas nadat de exacte locatie bekend wordt, kan begonnen worden met het opstellen van een definitief fysiek beveiligingsplan.

Op basis van een voorlopige inschatting van de werkzaamheden en de te nemen risico's is een voorlopig ICT-beveiligingsplan opgesteld. Dit plan bevat naast een aantal ICT-technische maatregelen ook maatregelen op het gebied van fysieke beveiliging.

Op basis van de zogenoemde Haagse Methode is een fysiek beveiligingsplan opgesteld. Deze methode sluit goed aan op de werkwijze van de Koninklijke Landmacht die naar verwachting de locatie zal gaan beveiligen. De Landmacht gebruikt daarbij de zogenoemde INCIDETAR (INCIDENT DETectie Alarmering en Respons) metho-

de. Een incident wordt gedetecteerd, er volgt een alarm en daarop volgt weer een reactie. Gezien de aard van de informatie in het gebouw is een strikt en sluitend stelsel van beveiligen essentieel. Bij de NSO bestaat de reactie uit het optreden van personeel uit een nabij gelegen kazerne. Gaat het alarm, dan rukt het personeel uit naar het gebouw. De deuren en muren van het object moeten ondertussen voldoende uitsteltijd bieden tegen eventuele aanvallers, zodat er geen gerubriceerd materiaal verloren gaat of wordt ontvreemd en daarmee wellicht openbaar wordt.

Het fysieke beveiligingsplan geeft aan waar en op welke wijze mogelijke detectiemiddelen worden aangebracht. Na een aantal *site surveys* met alle betrokken partijen is afgesproken de gebouwen dusdanig te laten beveiligen dat eventuele aanvallers en incidenten voldoende lang uitgesteld worden zonder dat het beveiligingsincident kan escaleren. Met deze opzet komt een sluitend stelsel van beveiligen tot stand.

Schade voorkomen en beperken

Voor de bedrijfsvoering en beveiliging van ICT-middelen is het begrip risicomanagement zeker van toepassing. In figuur 1 wordt een incident en de te nemen maatregelen geschetst.

Preventieve maatregelen zorgen ervoor dat de kans op een incident tot een geaccepteerd minimum is beperkt. Dit zijn zowel technische (kwaliteit van het product) als organisatorische (opleiding, onderhoud en beheer) maatregelen. Preventieve maatregelen bieden echter geen absolute beveiliging – er kan altijd iets misgaan. Er

ontstaat bijvoorbeeld brand. Dit incident leidt tot directe schade, brandschade. Risicomanagement biedt de mogelijkheid om verschillende maatregelen te selecteren. Schadebeperking bestaat uit maatregelen die de schade en eventuele gevolgschade zo snel mogelijk proberen te beperken, schadeherstelmaatregelen zijn erop gericht om na een incident zo snel mogelijk weer operationeel te zijn. Alternatieve maatregelen proberen de schade te beperken door een andere benadering te kiezen.

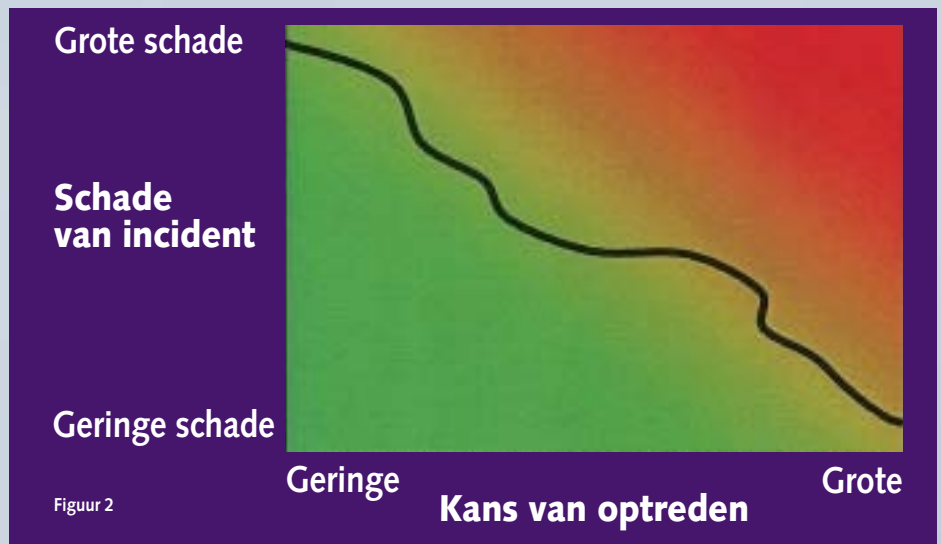
Voor de NSO is – naast de wettelijke voorgeschreven aanpak voor staatsgeheimen – duidelijk deze weg van risicomanagement gekozen. Per dreiging (potentieel incident) wordt bekeken wat de kans van optreden is en wat de schade is na optreden. Op basis van deze afweging wordt gekozen voor preventieve maatregelen, beperking of herstel van de schade.

Risicomanagement is mensenwerk

Voor een doorsnee informatiesysteem vormt deze aanpak over het algemeen geen probleem. Voor een organisatie als de NSO is het echter een bijzondere uitdaging.

Hoe bepaal je objectief het risico voor een organisatie die nog gebouwd moet worden; waarbij de kans op een incident erg klein is maar de potentiële gevolgen voor de informatievoorziening groot kunnen zijn?

Hoe bepaal je het risico dat een organisatie loopt, welke waarde geef je daaraan, of beter nog, tegen welke kosten moet dit

Figuur 2 is een risicodiagram. De kans van optreden wordt afgezet tegen de kosten van een incident. De lijn geeft het nog net acceptabele risico aan dat de organisatie wenst te lopen.

risico worden voorkomen. Het moeilijkste bij risicomanagement is het menselijke aspect, wat zijn de werkelijke risico's en hoe voelen risico's aan? Risico's houden zich niet aan wetmatigheden. Er is altijd een kans dat er iets fout gaat. De kosten om een bepaald risico te beheersen – preventieve maatregelen - kunnen de kosten van een eventuele schade vele malen overtreffen. Door het belang van de organisatie echter, kan toch worden besloten bepaalde maatregelen te implementeren. Risicomanagement is mensenwerk en kent vele aspecten.

De inrichting van de NSO concentreert zich rond twee aspecten: de verplichte maatregelen en de risicogestuurde implementatie van maatregelen. Vooral de afweging van risicogestuurde maatregelen, waarbij de kans dat er iets gebeurt klein is, maar grote gevolgen kan hebben, is een moeilijke opgave. Met het voortschrijden van het project wordt de discussie over risico's steeds duidelijker en wordt de bedrijfsvoering steeds zekerder. Door elke maatregel terug te leiden tot het doel en de kans op een mogelijk incident in te schatten, worden risico's bewust en doelmatig gekozen.

Een aantal keuzes voor de inrichting van de NSO wordt op zeer korte termijn gemaakt. In een volgende uitgave van INGELICHT gaan we daar nader op in.

We houden u op de hoogte.●

VALKUILEN EN FIASCO'S:

In een vorige Ingelicht las u een inleiding op het boek *Psychology of Intelligence Analysis* van intelligence-analyticus en CIA-coryfee J. Richards Heuer. Het boek heeft als centrale these dat valkuilen en fiasco's in de inlichtingen-cyclus veelal niet de verwerving of bewerking betreffen, maar de analyse. De belangrijkste valkuil is volgens Heuer dat analyse veelal niet gebaseerd is feiten, maar op diepgewortelde concepten in het hoofd van de analist. In dit artikel wordt u uitgelegd wat de essentie van Heuer's boek is.

Heuer's *Psychology of Intelligence Analysis* is er met name op gericht op het bevorderen van de zelfreflectie van analisten als het gaat om de wijze waarop ze informatie selecteren, evalueren en beoordelen te vergroten en het aanreiken van methoden en technieken om beter met voortdurend aanwezige cognitieve valkuilen in het (contra) inlichtingenwerk om te kunnen gaan en het risico op analysefouten te vermijden:

Intelligence analysts should be self-conscious about their reasoning processes. They should think about how they make judgments and reach conclusions, not just about the judgments and conclusions themselves (Heuer, 1999: Hoofdstuk 4)

Inlichtinganalyse is – zo benadrukt Heuer op vele manieren – een kwestie van voortdurend aftasten aan de hand van beperkte methoden en technieken in een wereld waarin een permanente overlast aan informatie en *noise*, in combinatie met *underload* (tekort aan informatie op cruciale onderdelen) eerder regel dan uitzondering is. Dat analisten en diensten hierbij continu informatie-selectiemechanismen ontwikkelen (waardoor sommige informatie al dan niet terecht onvoldoende aandacht krijgt, in een specifieke context wordt gezien, e.d.) is onvermijdelijk. Daarbij gaat Heuer ervan uit dat elke analist (maar ook elke dienst) in de selectie en interpretatie van informatie wordt geleid door bepaalde stereotypen, assumpties, overtuigingen en gestolde kennis.

A mind-set is neither good nor bad. It is unavoidable. It is, in essence, a distillation of all that analysts think they know about a subject. It forms a lens through which they perceive the world, and once formed, it resists change.

Door zijn boek probeert Heuer bewuster te maken van het beperkte menselijk cognitieve vermogen om om te gaan met complexiteit, onzekerheid, misleidende, en selectief weggegeven informatie. Hij gaat ervan uit dat een voortdurende kritische zelfreflectie ook ten aanzien van de eigen mindset, het eigen normbeeld, e.d. een belangrijke voorwaarde is om tot kwalitatief betere analyses en zo indirect tot betere inlichtingenproducten te komen. Hij onderstreept echter doorlopend dat een dergelijke zelfreflectie niet op zichzelf dient te blijven staan. Het gaat erom dat zelfreflectie wordt gecombineerd met het aanleren en voortdurend toepassen van methoden en technie-

ken die erop gericht zijn de kans dat er tijdens analyseprocessen in vele cognitieve valkuilen wordt getrapt zoveel mogelijk te reduceren.

In dit verband wijst Heuer op verschillende veelvoorkomende, en dikwijls niet of nauwelijks geheel te vermijden cognitieve valkuilen zoals “mirror-imaging,” oftewel de neiging om gaten in de beschikbare informatie m.b.t. de percepties, calculaties, intenties en plannen van een mogelijke opponent zoals een (mogelijk) bedreigend regime, de leiding van een vijandelijke factie of een terroristisch netwerk op te vullen met projecties van datgene dat men zelf vanuit de eigen cultuur, e.d. als het meest logische en rationeel beschouwt.

In dit verband wordt ook wel gesproken van de *everybody-thinks-like-us mind-set* waarbij de soms verstrekkende invloed van fundamenteel verschillende (sub-)culturen en omstandigheden en alles dat hieruit voortvloeit grotendeels over het hoofd wordt gezien, met alle gevolgen vandien voor de resultaten van het analyseproces, de vraagsturing, de besluitvorming, e.d.

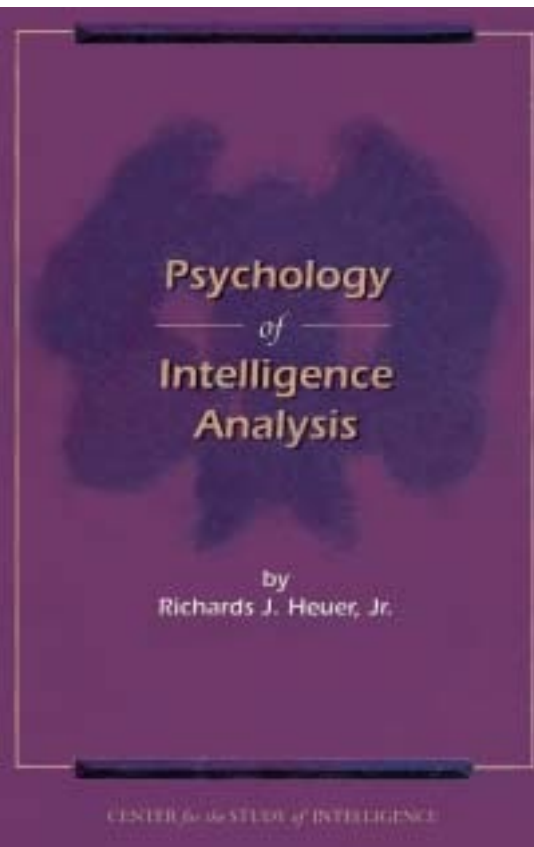
Verschillende technieken

Heuer geeft verschillende technieken aan die ertoe kunnen bijdragen dat cognitieve valkuilen worden vermeden. Stuk voor stuk zijn deze technieken er mede op gericht bestaande visies, assumpties, en verwachtingen te expliciteren en kritisch te vergelijken met alternatieve benaderingen en gezichtspunten. Technieken die hij onder andere noemt zijn de *Thinking Backwards*-techniek. Hierbij moet de analist zich proberen voor te stellen dat een gebeurtenis die hij niet verwacht daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. Vervolgens moet hij terugblikkend proberen te verklaren hoe (bijvoorbeeld volgens welke scenario's) een dergelijke gebeurtenis zou kunnen hebben plaatsvonden, waarbij hij bijvoorbeeld zes tot twaalf maanden terug moet gaan in de tijd. De *Thinking backwards*-methode verplaatst de focus van de analist van de vraag of een gebeurtenis zou kunnen plaatsvinden en de waarschijnlijkheid hiervan, naar hoe een dergelijke ontwikkeling met een dergelijke uitkomst zich zou kunnen voltrekken en maakt hem of haar veel alerter voor hieraan gekoppelde indicatoren.

Een andere techniek die Heuer noemt is de *crystal ball*-techniek. Hierbij moet de analist zich proberen voor te stellen dat een ‘perfecte’ inlichtingsbron heeft duidelijk gemaakt dat een van de door de analist gehanteerde assumpties onjuist is. De analist moet dan een scenario proberen te ontwikkelen op basis waarvan datgene dat de perfecte bron heeft aangegeven kan worden verklaard. Ook dit kan indirect bijdragen aan het heroverwegen van mogelijk daarvoor ten onrechte vastgeroeste assumpties.

In zijn gehele boek (en ook in zijn eerdere werk) toont Heuer zich zeer sceptisch over de in inlichtingenkringen veel gehanteerde opvatting dat gebreken in het inlichtingenanalyseproces primair te verbeteren zouden zijn door *more and better information*. Heuer benadrukt dat er in plaats van deze veel gehanteerde opvatting, al heel veel te winnen is met een intensievere exploitatie van de informatie die wel beschikbaar is, zeker als de analisten daarbij voortdurend proberen de door hen gehanteerde assumpties, normbeelden en mentale modellen, continu kritisch en met een *open mind* te blijven bezien en te werken met alternatieve benaderingen. Heuer pleit voor een verschuiving van *analysis that is driven by the data* naar *analysis that is driven by the conceptual framework employed to interpret the data*. In lijn met onder-

VERBETER DE ANALYSE

zoek binnen de cognitieve psychologie en communicatiewetenschap geeft Heuer aan dat de te verwachten meeropbrengst van *concept-driven analysis* waarschijnlijk aanzienlijk groter zal zijn dan het voornamelijk vasthouden aan *data-driven analysis*.

Acht stappen

Heuer's acht-stappenprocedure onder de naam *Analysis of Competing Hypotheses* (ACH) wordt in brede kring beschouwd als een van zijn meest belangrijke bijdragen aan de inlichtingen-analysemethodologie.

ACH komt neer op het systematisch stapsgewijs vergelijken van een set concurrerende, op het oog plausibel te maken, hypothesen, op basis van beschikbare informatie en manipulatie in de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van deze informatie. Heuer geeft aan dat ACH niet altijd tot het juiste antwoord zal leiden. Het kan er echter zeker toe bijdragen dat de kans op het vermijden van enkele cognitieve valkuilen die onder andere in het boek worden genoemd sterk kan worden gereduceerd.

Even increased awareness of cognitive and other "unmotivated" biases, such as the tendency to see information confirming an already-held judgment more vividly than one sees "disconfirming" information, does little by itself to help analysts deal effectively with uncertainty. Tools and techniques that gear the analyst's mind to apply higher levels of critical thinking can substantially improve analysis on complex issues on which information is incomplete, ambiguous, and often deliberately distorted.

Associaties en definities

Van belang is ook Heuer's analyse van de verschillende associaties (en de gevolgen daarvan) die de wijze waarop de waarschijnlijkheid van bepaalde gebeurtenissen, scenario's en ingeschatte dreigingen in inlichtingenrapporten worden verwoord. Heuer maakt hiermee duidelijk dat het van groot belang is dat analisten en consumenten (lees bijvoorbeeld de primaire afnemers van de een inlichtingendienst) zo goed mogelijk op de hoogte zijn van wat een dienst onder onzekerheidstermen als 'waarschijnlijk', 'mogelijk',

'onwaarschijnlijk', 'twijfelachtig', of 'onzeker' verstaat. Zowel binnen een dienst als naar primaire behoeftestellers toe kan hierover als snel veel misverstand over ontstaan, zonder dat dit aan een van de betrokkenen duidelijk hoeft te zijn.

Oók het management

Voorts geeft Heuer aan dat het management zich moet verdiepen in de wijze waarop hun analisten tot beoordelingen komen en een ondersteunende en sturende rol moet spelen in de ontwikkeling en toepassen van methoden en technieken waarmee de analyse en beoordeling van informatie kan worden verbeterd.

Daarnaast kan het management in de ogen van Heuer een belangrijke rol spelen in het ontwikkelen en toepassen van procedures die ertoe leiden dat het analyseren van informatie vanuit verschillende benaderingen en visies (ook zeer ongebruikelijke, van de status-quo afwijkende visies) sterk wordt gestimuleerd. Hij noemt hierbij onder andere interdisciplinair brainstormen, werken met zogenaemde duivelsadvocaten, competitieve analyses, werken met *peer-review* systemen zoals ook redacties dat doen, en het inschakelen van experts van buitenaf.

De kracht van *Psychology of Intelligence Analysis* ligt niet zozeer in de diepgang van het boek, daarvoor is het boek te algemeen en beslaat het boek een te breed, complex, en in veel opzichten nog relatief onontgonnen gebied. Over vrijwel alle cognitieve valkuilen waarop Heuer in dit boek ingaat (en ook andere, door Heuer niet genoemde, maar wel degelijk relevante cognitieve valkuilen) en daarvoor aangegeven remedies en methoden is in andere studies dieper en meer gedetailleerd op basis van veel meer bewijsmateriaal ingegaan. De kracht van het boek ligt ook niet in de uitwerking en toepassing van het door Heuer gehanteerde *case*-materiaal uit de inlichtingenpraktijk. Ook daarover is elders veel meer diepgaand geschreven. De kracht van het boek ligt vooral in de heldere, zeer beknopte, en vaak ook prikkelende en stimulerende, maar toch ook zeer genuanceerde, wijze waarop twee werelden (die van decennialang onderzoek binnen de cognitieve en sociale psychologie en sociaal-wetenschappelijke methoden met betrekking tot hypothesevorming en toetsing en die van het inlichtingenanalysewerk) met elkaar zijn gecombineerd.

Toepassingsgericht

Met name binnen de Amerikaanse inlichtingengemeenschap en meer in het bijzonder binnen de CIA is de invloed van Heuer's werk, alsmede van *Psychology of Intelligence Analysis* zeer groot. Veel van de in *Psychology of Intelligence Analysis* beschreven bevindingen en methoden werden op basis van Heuer's artikelen in het verleden mede als basis gebruikt voor trainingscursussen die in de jaren '80 door de CIA zijn opgezet. Hiermee werd uitvoering gegeven aan de door de toenmalige CIA *Director of Intelligence* Robert Gates aangegeven behoeftestelling om inlichtingenanalyse systematisch te verbeteren. De cursussen omvatten onder andere een seminar over inlichtingensuccessen en *intelligence failures* en een seminar over inlichtingenanalyse. Door deze cursussen zijn honderden CIA analisten, waarvan een aanzienlijk

▶ aantal inmiddels is gepromoveerd naar hogere leidinggevende posities binnen de inlichtingengemeenschap, bekend geraakt met Heuer's werk en aanbevelingen.

Ook de oefening *Tradecraft* 2000 is sterk beïnvloed door het werk van Heuer. Daarnaast behoren Heuer's studies tot standaard studie en lesmateriaal in vele analistencursussen voor alle intredende analisten. Op 20 juni 2000 organiseerde het *Center for the Study of Intelligence* in samenwerking met CIA *Directorate of Intelligence's* (DI) Sherman Kent *School for Intelligence Analysis* een symposium waarin onderwerpen die door Richard Heuer in *Psychology of Intelligence Analysis* naar voren zijn gebracht te bespreken en hier lessen uit te trekken vanuit het perspectief van de CIA als permanent lerende organisatie. Mede gezien het feit dat het boek zeer op de praktijk gericht is, is het slechts een kwestie van tijd voordat veel bevindingen en aanbevelingen uit het boek elders in inlichtingenanalyse-opleidingen een centrale positie zal gaan innemen. Dit geldt ook zonder meer voor de MIVD-basisopleiding tot inlichtingenanalist die het afgelopen najaar is gestart.

Vervolgonderzoek

Ook het Klassiekers-criterium 'bron van inspiratie voor vervolgonderzoek' is zonder meer van toepassing op Heuer's boek en zijn eerdere studies. Veel externe instanties (academische onderzoekcentra en promovendi) zullen hierbij ongetwijfeld een belangrijke rol kunnen vervullen.

Daarnaast zal de CIA school voor *intelligence analyse* hierbij ongetwijfeld in vele opzichten een belangrijke rol blijven spelen.●

Reorganisatie bijna een feit

Gelukkig is alleen het jaartal 2005 vermeld als reorganisatiemoment in alle tot nog toe uitgebrachte officiële documenten, want het ingangsmoment van de nieuwe organisatie is helaas al herhaaldelijke malen naar achteren bijgesteld. Nu blijkt dat de stafafdelingen van de Bestuursstaf meer tijd nodig hebben dan voorzien om tot een integraal stafadvies te komen voor de Plaatsvervangend Secretaris-generaal over ons

Voorlopig Reorganisatie Plan.

Door Luitenant-kolonel Drs. J.P. Sijm,
Hoofd Personeel & Organisatie

Op 22 april heeft mevrouw Gout, de PSG ingestemd met het integraal stafadvies. Vervolgens is het Voorlopig Reorganisatie Plan op 25 april voor een reactietermijn van veertien dagen aangeboden aan de Bijzondere Commissie Bestuursstaf. Dit is de commissie voor georganiseerd overleg met de centrales van overheidsperoneel over aanlegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand van militairen en burgerambtenaren.

Als u dit artikel leest is het 1 mei geweest. Zoals het er nu naar uitziet zal niet vóór 9 mei groen licht van de PSG in de ogen van onze directeur schijnen en heeft u mij nog niet hoestend en proestend van de witte rook door het gebouw zien lopen!

Vermoedelijk blijft de datum van 1 mei als reorganisatiedatum wel gehandhaafd. Dit wordt dan ook de aanvangsdatum voor nieuwe plaatsingen op functie. De ingangsdatum van de aanwijzingen van herplaatsingskandidaten zal echter aangepast moeten worden, het is immers niet toegestaan dit met terugwerkende kracht te doen.

Ik verwacht dat de PSG akkoord gaat met ons plan met uitzondering van het deel Radio Interceptie. Dit is overeenkomstig het advies van onze eigen Medezeggenschapscommissie, en zal de strekking hebben dat er binnen redelijke termijn een onderzoek moet plaatsvinden om te zien of de extra overtoelichting bij de sectie radio-interceptie van de afdeling Verbindingsinlichtingen voorkomen kan worden. De directeur heeft op 13 april 2005 schriftelijk de voorzitter van de

Plaatsvervangend secretaris-generaal drs. Marion Gout

MC-MIVD toegezegd dat dit onderzoek wordt uitgevoerd.

Op dit moment liggen er ongeveer 700 met veel zorg opgestelde reorganisatiebrieven bij mijn afdeling gereed. Zodra de PSG het Reorganisatieplan heeft goedgekeurd, worden deze brieven met gezwinde spoed naar de afdelingshoofden van de MIVD gebracht. Deze kunnen dan direct beginnen met het "op de man" verspreiden van, de veelal rechtspositionele brieven aan die MIVD medewerkers met een contract voor onbepaalde tijd. De medewerkers die op functie geplaatst worden krijgen bij hun brief ook de betreffende functiebeschrijving.

De komende maanden zullen wij met zijn allen een grote inspanning leveren om

de nieuwe functies die nog vacant zijn met kwalitatief goed personeel te vullen en nieuwe personeel te introduceren. Waarbij introduceren niet alleen bestaat uit een handje schudden en voorstellen, maar vooral afspraken maken, inwerken, opleiden en ga zo maar door.

De medewerkers die in deze reorganisatie geen nieuwe functie hebben gekregen hebben dit al persoonlijk te horen gekregen. Militairen worden aangemeld bij hun eigen krijgsmachtdeel en burgerambtenaren worden aangemeld bij het Loopbaan Service Centrum van de Bestuursstaf.

Dat neemt niet weg dat de MIVD zich voor hen zal blijven inspannen. Ik bied deze medewerkers hierbij de steun van mijn afdeling aan en wens hun veel sterkte en succes toe bij het verkrijgen van een nieuwe werkomgeving.●

Rechts: Caroline

Assies als Fran

Rechts onder:

Suzanne Copes

van Hasselt

als Winnie

Afgelopen maand presenteerde het toneelgezelschap 'De Clingendaelers' weer een prachtige voorstelling. De 'Clingendaelers', het toneelgezelschap dat bestaat uit militair en burgerpersoneel van het Ministerie van Defensie staat dit jaar al 45 jaar op de planken.

'DE CLINGENDAELERS' WEER OP DE PLANKEN

'Wie van de Drie' was goed voor een avond vol hilariteit

De buurtbewoners van de wijk 'Clingendael' ondervonden destijds nogal wat overlast van alle militaire voertuigen die af en aan de Prinses Juliana-kazerne reden. Ter compensatie kregen ze ieder jaar een gezellige toneelavond aangeboden door de Bevelhebber der Landstrijdkrachten (BLS). Deze traditie is al die jaren in stand gehouden. 'De Clingendaelers' houden vier voorstellingen per jaar, twee voor medewerkers, familie en vrienden van Defensie en twee voor de buurtbewoners.

Jammer genoeg bestaat er een kans dat de 'Clingendaelers' dit jaar hun

Heeft u dit jaar de voorstelling gemist?

Kijk dan nog even op de site van 'De Clingendaelers', [www: Clingendaelers.edge.nl](http://www.Clingendaelers.edge.nl).

De leuke foto's en het gastenboek geven een goede indruk van 'Wie van de Drie'.

Foto links: Tweede van rechts Margreeth Schermer

Onder: In het midden Sandra de Jong-Rietveld

Daar onder: De avonden werden druk bezocht

▶ laatste voorstelling hebben gegeven. De werkplek van de BLS bevindt zich op de Prinses Julianakazerne aan de Therese Schwarzestraat. De BLS stelt ieder jaar de grote zaal, personeel en materieel beschikbaar, zodat 'de Clingendaelers' hun voorstelling kunnen geven. Met het komende vertrek van de Landmachtstaf is de toekomst van 'de Clingendaelers' wat onzeker geworden. Maar de leden van het toneelgezelschap houden de moed erin en zijn op dit moment druk bezig om een leuk toneelstuk uit te zoeken voor het komende jaar en de repetities gaan binnenkort weer starten.

De MIVD is overigens goed vertegenwoordigd bij de 'de Clingendaelers'. Vier collegae zijn lid van het toneelgezelschap en deze vier werken allemaal op de vijfde verdieping van de MIVD. Achter de schermen werkte Sandra de Jong-Rietveld als regieassistent en Margreeth Schermer nam de grime voor haar rekening.

Op de bühne staan Caroline Assies en Suzanne Copes van Hasselt.

Caroline is al 7 jaar lid en speelde deze keer Fran, de huishoudster van de excentrieke rijke weduwe Lady Hardcastle. Caroline is een meester in het opzetten van het uitgestreken gezicht. Suzanne speelde de supernerveuze Winnie, de echtgenote van Billy, die naar het statige landhuis van de Hardcastles is gekomen om, als enige in leven zijnde familielid van een overleden huisvriend van Lady Hardcastle, een aanzienlijke som geld te krijgen. Billy weet zeker dat hij geen familie meer heeft, maar Billy is een beetje naïef. Er blijken nogal wat identieke broers van Billy rond te lopen die uit zijn op het geld. Chantage, romance en overspel waren weer genoeg ingrediënten voor een geweldige avond!●

